

SPRAVODAJ OBCE LIPTOVSKÝ PETER

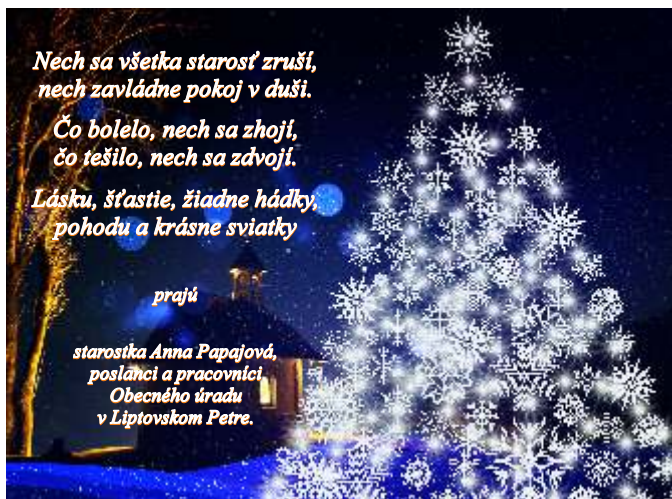
ROČNÍK XII.

DECEMBER 2017

č.

2

*Nech sa všetka starosť zruší,
nech zavládne pokoj v duši.*

*Čo bolelo, nech sa zhojí,
čo tešilo, nech sa zdvojí.*

*Lásku, šťastie, žiadne hádky,
pohodu a krásne sviatky*

prajú

*starostka Anna Papajová,
poslanci a pracovníci
Obecného úradu
v Liptovskom Petre.*

Prišiel k nám Mikuláš

Kapustnica, hriate, čaj i tradičný liptovský kalendár boli 2. decembra k dispozícii čakajúcim na rozsvietenie vianočného stromčeka uprostred Liptovského Petra. Dospeli v miernom mrazíku tieto chvíle využili na dobré slovo, ktoré tu mohli stratiť so svojimi susedmi, či započúvať sa do kolied našich žien. Deti zasa na šantenie, aby sa potom, takto pekne rozihrané a netrepeživé, vrhli na Mikuláša s košom, ktorého štedrú ruku so sladkosťami musel spravodlivo ochraňovať čert i anjel. Advent v obci sa začal presne podľa kalendára. Pre mnohých je to obdobie zhonu a priprav na Vianoce, pre kresťanov zasa

obdobie ticha a pôstu v očakávaní dobrej zvesti, ktorou sa začína liturgický rok. (plk)

• Spevokol peterských žien nesmie chýbať pri rozsvietení stromčeka a začatí adventu

Vážení občania!

Opäť nastáva ten krásny čas, čas kedy sa všetci vo svojom vnútri stíšime a s radosťou očakávame ten prenádherný čas Vianoc. Sú to dni, keď sa človek potrebuje stretnúť s človekom, sú to dni, keď sme si bližšie ako inokedy, keď sedíme spolu za stolom a cítime vôňu nefalšovaného medovníka a vôňu jedličky, či borovice...sú to chvíle, keď každý potrebuje vedieť, že nie je sám, žiada sa mu ľudské teplo, aby si na ňom ohrial svoju ľudskú dušu. Sú to jednoducho Vianoce, tá krásna slávnosť, ktorá dokáže urobiť

zázrak, vyčariť obyčajný, no tak vzácny úsmev na perách.

Prajeme vám, vážení spoluobčania, aby ste v nadchádzajúcom roku 2018 zažili len príjemné veci, nech vám nový rok prinesie viac pevného zdravia, šťastia, viac síl v každodennom živote, zlepšenie medziľudských vzťahov, pochopenia a harmónie.

Nech vám vaše deti prinášajú len radosť a prítomnosť vašich najbližších nech podporí porozumenie a vzájomnú dôveru.

Šťastné a veselé vianočné sviatky!

Anna Papajová

Pribudli cesta, garáže i osvetlenie

Druhá polovica tohto roka bola pre Liptovský Peter pomerne prínosná, hoci problémy, ktoré riešil obecný úrad sa týkali zväčša automobilizmu, čo je dôkazom toho, že nás súčasná doba so svojimi plusmi a mínusmi neobišla. Dokončila sa výstavba miestnej komunikácie od novinového stánku až na koniec ulice, a to spolu s chodníkom a odvodnením. Pri tejto príležitosti bola do zeme položená aj optická sieť, ktorá bude slúžiť pre nový stavebný obvod so súkromnými domami na západnom okraji obce.

Po dlhých prípravných fázach sme prišli aj k stavbe šestnástich garáží na sídlisku za bytovkami, ktorých termín dokončenia a odovzdania bol v posledných novembrových dňoch.

Obecný úrad zatiaľ pred garážami vybudoval iba provizórnu, makadamom spevnenú cestu. V pláne má totiž oproti týmto novým, vybudovať ďalší rad prefabrikovaných ga-

ráží. Po úplnom vybudovaní tohto garážového celku cestu dokončí. Garáže by mali pomôcť s parkovaním áut na sídliskovej ulici, ktorá je v súčasnosti nimi dosť preplnená.

Z menších akcií, ktoré zorganizoval obecný úrad, môžeme spomenúť upravenú bránu a vstup do materskej školy, kde bolo urobené odvodnenie dažďovej vody a chodník opatrený zámkovou dlažbou.

Z asfaltovej drti, ktorú sme získali po vyfrézovaní povrchu v úvode spomenutej miestnej komunikácie, obecný úrad spevnil niektoré parkovacie plochy v Lipt. Petre a na jar bude v tejto aktivite pokračovať opravami ciest na Kaleník a pílu. Viac svetla bude pri hlavnej autobusovej zastávke, kde pribudlo osvetlenie prechodu pre chodcov a na jar pribudnú výstražné svetlá inštalované vo vozovke. Zároveň sa rozširuje aj verejné osvetlenie pri bývalej slobodárni, v blízkosti križovatky na cintorín.

(r)

Reagovali sme na výzvy

Nové projekty prinášajú nové možnosti. Tohto roku obecný úrad zareagoval na výzvu k zníženiu energetickej náročnosti, pre ktorú, ako objekt, vybral kultúrny dom. Plánuje v ňom vymeniť okná, urobiť zateplenie, izoláciu proti vlhkosti, vymeniť terajšie vykurovanie za plynové. Na to všetko požiadal vyzývateľa o dotáciu vo výške 300 tisíc eur.

Ďalšia výzva, do ktorej sa obecný úrad zapojil, sa týka renovácie a modernizácie hasičskej zbrojnice. Na nej je potrebné vymeniť okná, prerobiť elektroinštaláciu, vymeniť dvere na garáži a dobudovať vyťahovacie zariadenie na sušenie hadíc. To všetko by sa malo zvládnuť za sumu do 30 tisíc eur.

(r)

• *Pozemkové spoločenstvo svätajánskej doliny má od decembra sídlo v novom dome na severnom okraji obce. Ako nám povedal jeho predseda Ján Hyben, urbársky dom sa rozhodli vybudovať, pretože podnájemci už neboli udržiavateľní. V dome je garáž, miestnosť pre schôdze, kancelária, sociálne zariadenia. V podstreší zasa dve izby s vybavením pre hostí.*

Večer sa rozžiaril lampiónmi

Pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu (17. novembra) usporiadal obecný úrad s materskou školou lampiónový sprievod. Hoci jesenné počasie účastníkom veľmi neprialo, pre deti bola prechádzka večernou obcou a so svetielkom v ruke vítanou atrakciou. Sprievod napokon vyvrcholil púšťaním lampiónov šťastia na lúke za kostolom a rýchlym „útekom“ do kultúrneho domu, kde ich čakalo občerstvenie.

Hoci zmyslu tohto dňa, možno deti zatiaľ celkom nerozumejú, bolo dobre ukázať im, že aj takýto sviatok existuje, že naša prítomnosť nie je raz a navždy daná a náš svet môže vyzeráť aj úplne inak. Treba len veriť, že „semienko“ tejto tradície nájde u našich detí úrodnú pôdu, aby neskôr vzbudilo ich záujem a nezabudli. Lampiónové sprievody neoddeliteľne patria k jeseni, na Slovensku sa najčastejšie viažu k sviatku Sv. Martina. (r)

Materskú školu ďalej obnovujeme a modernizujeme

Blíži sa koniec roka a vtedy zvykneme bilancovať to, čo sa nám podarilo, a čo nie. Nie je tomu inak ani teraz. Patríme k tým šťastnejším materským školám, ktorých zriaďovateľ a združenie rodičov, majú enormný záujem na tom, aby deti mali v škôlke všetko, čo potrebujú k svojmu všestrannému harmonickému rozvoju. Po-

mocou týchto dvoch subjektov sa nám každý rok darí vylepšiť exteriér a vybavenie interiéru.

V roku 2017 sme doplnili školskú záhradu o hojdačky, vláčik a tabuľu na kreslenie. Popri plote boli vysadené tuje. Bol zrekonštruovaný prístupový chodník do škôlky a osadená nová bránička pre väčšiu bezpečnosť detí.

Do interiéru sme pre najmladšie deti kúpili stoličky a školskú telocvičňu vybavili novým náčiním. Dokonca aj starý nábytok v zborovni sme vymenili za nový.

Blíži sa Vianoce a naše deti majú už teraz kúpené množstvo hračiek a interaktívnych pomôcok, ktoré im pod stromčekom určite urobia veľkú radosť. Vďaka pozitívnemu prístupu všetkých zamestnancov majú deti vytvorené podnetné prostredie, aby škôlku s radosťou navštevo-

vali. Spestrením v bežnom školskom roku sú návštevy divadelných predstavení, pobyty v soľnej jaskyni, či v bazéne na Permone. Oblíbenými akciami sa stali tvorivé dielne, ktorých sa deti zúčastňujú spolu s rodičmi, a zvyčajne ich organizujeme podľa ročných období. V týchto dňoch pripravujeme vianočnú besiedku, počas ktorej sa deti svojím programom poďakujú rodičom za všetko, čo pre nich robia

a tiež, aby navodili atmosféru prichádzajúcich sviatkov. Samozrejme, máme množstvo plánov do budúcnosti, ale o tom niekedy inokedy.

Za deti z našej materskej školy by sme radi poďakovali všetkým, ktorí nám pomáhajú spríjemniť ich pobyt v škôlke. Prajeme vám šťastné a ničím nerušné vianočné sviatky, veľa pohody a vzájomnej lásky.

Tatiana Salvová,
riaditeľka školy.

Máte doma staré fotografie?

Kniha Dejiny obce Liptovský Peter má už viac ako desať rokov. Obec sa pri tejto príležitosti rozhodla požiadať autora Petra Víteka o nové vydanie. Nie, dejiny nestarnú a spomenutá kniha platí, avšak vždy sa objavujú nové fakty, vždy ich možno obohatiť o nové skutočnosti, o nový pohľad. Obecný úrad sa preto rozhodol požiadať občanov, aby siahli po rodinných fotoalbumoch a priniesli fotografie svojich rodičov, starých rodičov, možno

neexistujúcich peterských stavieb, významných udalostí, či obrázky z obyčajného života. Fotografie sa na obecnom úrade preskenujú a majiteľom vráti. Samozrejme, vítané bude aj sprievodné slovo, koho alebo čo fotografia zobrazuje.

Urobme to pre seba, lebo naša obec bude mať iba taký význam, aký jej pripíšeme. Nik iný to za nás neurobí a tento náš historický odkaz zostane aj naším deťom.

(r)

Na MS nám Arsi pomohla k tretiemu miestu

Na nenápadného psíka, ktorý prechádza ulicami našej dediny, by nik nepovedal, že dokáže rôzne kúsky. Avšak naši obyvatelia vedia, že to je ten "tancujúci". Tento psík sa každoročne zúčastňuje rôznych tanečných súťaží v disciplíne dogdancing (tanec so psom). Precestoval "pol sveta", a okrem susedných krajín, bol v Anglicku, Holandsku, dokonca v Amerike. Tento rok

sa konali Majstrovstvá Európy v Belgicku. Koncom augusta Arsi po úspešnej kvalifikácii súťažila v dvoch disciplínach s dvomi rôznymi choreografiami v mestečku Balen. Predviedli sme choreografie "Dracula" a "Madworld". Každá z disciplín má svoje pravidlá, je bodovaná (prezentácia, interpretácia, obtiažnosť...) tromi rozhodcami a každá z disciplín je úplne iná. Jedna sa volá

Heelwork to music, je to práca psíka pri nohách človeka. Psík musí veľmi presne ovládať 10 pozícií v rôznych smeroch (rovno, cúvanie, diagonálne - vpravo, vľavo). Druhou je Freestyle, kde sú dovolené rôzne cviky, triky, skoky, práca na diaľku. Psíkov, ktorí súťažia v oboch disciplínach je veľmi málo. Naša Arsi je všestranné zvieratko a zvládne obe disciplíny. Na tohtoročných Majstrovstvách Európy sa pretlačila v Heelworku do top 10, vo Freestyle sa jej ušlo 13. miesto.

Lepší výsledok sme priniesli z Majstrovstiev sveta, ktoré sa konali v Nemecku. Arsi sa prebojovala do finálovej desiatky v oboch disciplínach! Je to veľmi výnimočná sučka, jej body prispeli k tomu, že sa slovenské družstvo umiestnilo na bronzovej

• Monika Olšovská so svojou Arsi

vej priečke. Samozrejme, za úspechom stojí veľmi veľa práce a tiež podpora najbližších a priateľov. Rovnako dôležité je tiež dobré zázemie.

Týmto by som sa chcela poďakovať našej obci za prejavenu podporu a dôveru. (mo)

Strašidelný večer v Liptovskom Petre

My v Divadle f*ACTOR sa riadime heslom „Give Back“, čo v preklade znamená „dávať/vracat' späť“. Môžeme to nazvať aj „pomoc za pomoc“. Môžeme využívať kultúrny dom a Liptovský Peter ako zázemie pre našu tvorbu a preto sa snažíme vždy niečím oplatiť to, že sa tu cítíme fajn. Deti a investovanie do nich je vždy dobrou investíciou a tak sme

sa rozhodli práve urobiť niečo pre drobčov z Petra a okolia. Halloween je silný fenomén, ktorý deti zaujíma a s pár úpravami a iným názvom (Strašne strašidelný večer) sme pripravili priestor na zábavu práve pre tých najmenších. Myšlienka nebola nijako komplikovaná – strašidlá nechceli, aby sa začala diskotéka a deti ich museli navštíviť a splniť úlohy, aby nakoniec strašidlá povolili diskotéku a samé na ňu prišli tancovať. Decká spĺňali logické úlohy, riešili hádanky, ale takisto prekonávali strach a samé seba. Dovolím si povedať, že decká aj dospelí si užili prehliadku zákutí petranského kulturáku (niektorí sa možno báli aj viac) a všetky tie svetlá, hudba, dym a atmosféra celkovo sa im dostali pod kožu. Deti všetky úlohy samozrejme zvládli a strašidlá im dovolili, aby diskotéka bola a všetci sa nakoniec zabavili spolu. (mt)

Nová divadelná sezóna

f*ACTOR začal svoju tretiu divadelnú sezónu. Tak dúfajme, že do tretice to bude všetko dobré :) Sezóna sa pre nás začala na festivale v Tlmačoch (malé mestečko pri Levciciach) a musíme povedať, že nám bolo naozaj veľmi dobre.

Organizátori mali všetko pod palcom, večerné programy pre účinkujúcich nás naozaj bavili (niektorí v sebe objavili tanečný talent a niektorí aj spevácky – počas karaoke) a k tomu všetkému malo naše predstavenie 345 skvelý ohlas u divákov, čo nás samozrejme

teší najviac. V novembri sme hrali 345 aj v Ružomberku v klube Panoptikum a znova nás potešila veľmi pozitívna reakcia divákov a organizátorov a preto sme sa rozhodli urobiť ešte jednu reprízu – 30. decembra 2017 o 18:00 h. doma v Liptovskom Petre.

Ak všetko pôjde dobre, tak v marci 2018 odpremiérujeme novú komédiu, ktorá ešte nemá ani pracovný názov. Keď už názov bude mať, dáme včas vedieť a budeme sa tešiť, ak zaplníte hľadisko.

Nech žije divadlo! (mt)

Liptovský Peter bol prvá slovenská dedina s vlastným vodovodom

Spomienkovým podujatím, v lete na budúci rok, si obecný úrad a obyvatelia pripomenú murárov z belianskej doliny (starší názov pre povodie Belej), no zvlášť z Liptovského Petra, Vavrišova a Jamníka, ktorí v druhej polovici 19. a na začiatku 20. storočia masovo odchádzali z Liptova za prácou do všetkých kútov monarchie.

Ako hovorí Kronika murárov L. Petra, Jamníka a Vavrišova, ktorú zostavil Jozef Hlavaj staviteľ z Martina a doplnil M. Abrahám, peterský farár, boli to celé generácie pracovitých ľudí, ktorí tu vyrastali nielen po odbornej, ale aj kultúrnej a spoločenskej stránke. Ich návraty „zo sveta“ do rodných obcí znamenali všestranný vzrast životnej úrovne. Spomeňme len takú osobnosť akou bol Ján Hlavaj z Ulice (nar. 1879), ktorého otec zobral do Turca na vyučenie. Ako tovariš žil v Budapešti, kde sa ďalej vzdelával

na odborných školách, prednáškach a kurzoch a medzi krajanmi, robotníkmi šíril slovenské povedomie, prispieval do slovenských časopisov oponujúc maďarskej tlačí písanej po slovensky. Doma v roku 1901 zakladá Čitateľský spolok, riadi prvé divadelné predstavenie, rozširuje slovenské knihy a časopisy.

Nachádzame ho aj pri zakladaní Pohrebneho a Potravneho spolku, na jeho podnet ľudia začali kupovať od zemanov lesy a pasienky. Keďže v južnej časti obce nebolo možné vykopať studňu, v ktorej by bola voda, iniciuje stavbu vodovodu. A tak sme sa stali prvou dedinou na Slovensku s vlastným vodovodom, čo sa nezaobišlo bez problémov.

Úrady dali vodovod zbúrať a zasypať, s tým, že voda je hygienicky nevyhovujúca. Avšak šikovní Petrania si zabezpečili rozbory svojej vody zo štyroch renomovaných laborató-

rií, ktoré naopak, potvrdili jej vynikajúcu kvalitu. A bola voda, v roku 1904.

Nadobudnuté vzťahy v Turci Ján Hlavaj spolu s Michalom Uličným zúročili založením stavebnej kancelárie v Sučanoch a neskôr stavebnej firmy v Martine, kde ďalej pokračujú, nielen v rozvoji stavebníctva, ale aj v spoločenských aktivitách. Podobne to bolo aj v susednom Jamníku. Tam, napríklad, murári do obce priniesli futbalovú loptu a po odohranom zápase sa smelo postavili na dosky javiska, kde predviedli rodákom nacvičené divadlo. To už ani nehovoríme o tom, že stavby pre verejnosť, ktoré vybudovali svojpomocne a cez rôzne zbierky a pôžičky, slúžia v našich obciach dodnes.

Pravda, cesta k zlepšeniu životných podmienok v našich obciach, na prelome storočia, nebola jednoduchá. Murári odchádzali za prácou zvyčajne

v marci a vracali sa neskoro na jeseň. Ako sezónni robotníci žili v zúfalých podmienkach najmä v Budapešti počas prvých rokov druhej polovice 19. storočia. Bolo tak, kým k ich zlepšeniu neprispeli sami zakladaním rôznych podporných spolkov, odborových, politických i kultúrnych organizácií. K tomu musíme pripočítať aj časté perzekúcie, ku ktorým siahali úrady, keď išlo o národnostné otázky a tých nebolo málo. Iný problém spočíval v tom, že murári nechávali doma na celé leto ženy a krdle detí, ktoré sa pretĺkali, ako sa dalo na svojich drobných gazdovstvách. To prinášalo do rodín mnohé problémy, ktorým museli tieto statočné ženy čeliť, alebo ich jednoducho prežiť. Teba povedať, či doma alebo vo svete, nie každý morálne uniesol svoju zložitú životnú situáciu.

Murári z belianskej doliny a nielen murári, ale aj palieri, majstri, lešenári, tesári, pomocní robotníci predstavujú novú, aktívnu vlnu národovcov, realistov, oslobodenú od štúrovského idealizmu plného orlov a sokolov krúžiacich nad nadoblačnými Tatrami.

Po prevrate na ich ideách a odhodlaní stavala aj Československá republika, v ktorej ešte viac rozšírili svoje podnikateľské a spoločenské aktivity zasahujúce do všetkých sfér života. Z mnohých, tak ako z našich Hlavajovcov, sa stali podnikatelia, ale so širokým zmyslom pre rozvoj spoločnosti. Ďalší vývoj v minulom storočí spôsobil, že tento typ podnikateľov (možno ešte rezonuje v spomienkach pamätníkov), dnes už prakticky nepoznáme. Je zaujímavé, že mnohí potomkovia týchto starých murárskych rodov zostali napriek radikálnym spoločenským zlomom pri remese aj počas celého 20. storočia.

Bokom od peterského cintorína sa nachádza pomník s kryptou murárskeho majstra Jána Uličného (Kotrána). Ako sme sa dozvedeli z Kroniky murárov, majster si ju dal vybudovať ešte za svojho života. Teda, excentrickou polohou ho nikto nevyľučil zo spoločnosti, ale išlo výlučne o jeho pranie. Zrejme aj po smrti chcel mať pekný výhľad na rodnú dedinu, vychádzajúce slnko za Kriváňom a krajinu, ktorú miloval. Bol zakladateľom základiny, ktorú opatrovala evanjelická cirkev. Z nej za malé úroky podporoval peterských cirkevníkov. Jeho základina sa neskôr stala finančným východiskom pri stavbe dnešného evanjelického kostola. Doplnovaná v roku 1939 dosiahla sumu 110 tisíc korún. Ján Uličný dal postaviť aj prvú požiarňu zbrojnicu pri veži.

Žiaľ, práve poloha krypty je príčinou, že sa na nej a v okolí často hromadí odpad z cintorína. Dnes je tu situácia už lepšia, než v minulosti, ale stále nie celkom dobrá. Práve tento pomník pri ceste môžeme chápať ako priamu pamiatku na peterských murárov. Originálny pomníček, v hornej časti so symbolom dvoch držiacich sa rúk, by mohol byť tiež peknou, symbolickou pamiatkou na naše tradície a všetkých murárov v okolí. Dobrá myšlienka, ktorá by nás tu mohla napadnúť je, vrátiť tomuto miestu jeho dôstojnosť. Minimálne vyrezaním náletových drevín a nejakou nenápadnou stavebnou úpravou, ktorá by odrádzala ľudí od nekultúrneho konania.

(plk)

(plk)